

KIHNIÖN KUNNAN VUOSITTAINEN RAPORTTI 2023
JA
HYVINVOINTISUUNNITELMA 2024

TIIVISTELMÄ

Kunnilla on lakisääteinen velvoite edistää kuntalaisten hyvinvointia ja terveyttä. Tehtävä on laaja-alainen ja poikkihallinnollinen. Hyvinvointia edistäviä toimia tehdään kunnan kaikilla osastoilla. Myös turvallisuuden teemat, kuten arkiympäristön turvallisuus, on osa hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden kokonaisuutta. Lisäksi hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä tehdään yhteistyössä paikallisten ja alueellisten toimijoiden kanssa. Keskeisenä yhteistyökumppanina hyvinvoinnin ja terveyden edistämässä on Pirkanmaan hyvinvointialue sekä paikalliset järjestöt ja yhdistykset.

Vuoden 2023 alusta voimaan tullut hyvinvointialueuudistus muutti kuntien hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tehtäväkokonaisuutta. Hyvinvointialueet vastaavat jatkossa sosiaali- ja terveystalouden sekä pelastuspalveluiden tuottamisesta hyvinvointialueella. Uudistuksen myötä kunnan tehtäväksi jäi asukkaiden hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen, jonka keskiössä on lisätä kuntalaisten hyvinvointia, terveyttä ja toimintakykyä, ehkäistä sairauksia ja syrjäytymistä ja vahvistaa osallisuutta.

Tässä hyvinvointiraportissa käydään läpi vuoden 2023 aikana saadut tilastot ja raportit, jotka kertovat Kihniön asukkaiden hyvinvoinnin- ja terveydentilasta. Vuoden 2023 aikana on julkaistu Kouluterveyskysely sekä kuntajohdon ja kulttuurin TEAvisarin tulokset. Lisäksi tässä raportissa asetetaan hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tavoitteet vuodelle 2024.

Hyvinvointijohtaja Vilja Lankinen

Sisälllys

1	JOHDANTO	1
	OSA I VÄESTÖN HYVINVOINNIN TILA VUONNA 2023	3
2	Talous ja elinvoima	4
3	Lapset ja nuoret	9
4	Työikäiset	16
5	Ikääntyneet	17
6	Liikunta ja vapaa-aika Kihniössä	18
7	HYTE-kerroin	20
8	TEAviisari	25
9	Hyvinvointisuunnitelman painopisteiden, tavoitteiden ja toimenpiteiden arviointi	35
	OSA II HYVINVOINTISUUNNITELMA VUODELLE 2024	40
10	Hyvinvoinnin edistämisen erillisohjelmat ja -suunnitelmat	41
11	Hyvinvointisuunnitelma	42
	OSA III KÄSITTELY TOIMIELIMISSÄ	44
12	Suunnitelman käsittely ja suunnitelman laatijat	45
13	Suunnitelman hyväksyminen toimielimissä	46

1 JOHDANTO

Vuonna 2023 koko maassa astui voimaan historiallinen muutos siirryttäessä hyvinvointialueille. Kihniön terveystalvasta otti vastuun Pirkanmaan hyvinvointialue (Pirha). Uudistusta valmisteltiin vuoden 2023 loppuun asti Pirkanmaan tulevaisuuden sote-keskus (PirSOTE) hankkeessa. Hankkeessa kehitettiin perustason sosiaali- ja terveystalvasta Pirkanmaan maakunnan alueella Tulevaisuuden sosiaali- ja terveystalvasta -ohjelman tavoitteiden mukaisesti. Hankkeen myötä maakunnassa pyrittiin valmistelemaan uudenlainen, laaja-alainen sosiaali- ja terveystalvasta, jossa asiakas saisi tarvitsemansa avun sujuvasti yhdellä yhteydenotolla. Vastuu ennaltaehkäisevästä työstä ja kaantui Pirhan ja kuntien välille.

Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen on kuntien ja hyvinvointialueiden perustehtävä. Terveyden edistämisestä säädetään kuntalaissa, laissa hyvinvointialueesta, laissa sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä sekä lukuisissa erillislaeissa.

Kunnilla ja hyvinvointialueilla on ensisijainen vastuu hyvinvoinnin ja terveyden edistämisestä omassa toiminnassaan.

Kunnan tulee:

- Nimetä hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen vastuutahot.
- Asettaa strategisessa suunnittelussa tavoitteet ja määriteltävä toimenpiteet.
- Arvioida ja ottaa huomioon päätösten ja ratkaisujen vaikutukset ihmisten hyvinvointiin ja terveyteen väestöryhmittäin.
- Seurata asukkaitensa hyvinvointia ja terveyttä ja niihin vaikuttavia tekijöitä alueittain ja väestöryhmittäin.
- Valmistella hyvinvointikertomus ja -suunnitelma valtuustokausittain.
- Seurata ja arvioida toteutettuja toimenpiteitä ja raportoida niistä vuosittain valtuustolle.
- Edistää järjestöjen toimintaedellytyksiä ja vaikutusmahdollisuuksia.

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä toteutetaan yhteistyössä. Hyvinvoinnin ja terveyden edistämässä kunnan ja hyvinvointialueen on tehtävä yhteistyötä:

- Toistensa kanssa ja tuettava toisiaan asiantuntemuksellaan.
- Alueella toimivien muiden julkisten toimijoiden, yksityisten yritysten ja yleishyödyllisten yhteisöjen kanssa.
- Hyvinvointialue järjestää vuosittaiset alueelliset neuvottelut tavoitteista, toteutuksesta ja seurannasta.

Näiden tehtävien toteuttamiseksi kunnissa ja hyvinvointialueilla on oltava nimettyjä vastuutahoja, jotka edistävät hyvinvointia ja terveyttä. Kihniössä toimii poikkihallinnollinen hyvinvointityöryhmä sekä hyvinvointijohtaja, jonka tehtäviin sisältyy hyvinvointikoordinaattorin sekä päihdetyön koordinaattorin tehtävät. Hyvinvointityöryhmään kuuluvat kunnan johtoryhmän jäsenet kunnanjohtaja Petri Liukku, hyvinvointijohtaja Vilja Lankinen, talous- ja hallintojohtaja Kristiina Mäkelä, tekninen

johtaja Henna Ala-Kurki sekä yhtenäiskoulun rehtori Tarja Männikkö-Tarsia. Lisäksi hyvinvointiryhmään kuuluvat koulukuraattori Katri Toivonen, vapaa-aikaohjaaja Arttu Latvajärvi, etsivä nuorisotyöntekijä Hanna Nordström, vanhusneuvoston edustaja Leena Ojala, nuorisovaltuuston edustaja Neea Koivisto sekä Kolmostien Terveys Oy:ltä palveluvastaava Sari Piirtola.

Hyvinvointikertomus on tiivis kuvaus hyvinvoinnista ja terveydestä sekä niiden edistämisestä kunnassa. Kunta on vastuussa laajan hyvinvointikertomuksen tekemisestä kerran valtuustokaudessa. Kihniön kunnassa on voimassa laaja hyvinvointikertomus vuosille 2021–2025. Kuntalaisten hyvinvoinnin tilasta ja hyvinvointisuunnitelman tavoitteiden etenemisestä raportoidaan vuosittain sivistys- ja hyvinvointilautakunnalle, hallitukselle ja valtuustolle.

Tässä asiakirjassa tarkastellaan Kihniön ja kihniöläisten hyvinvoinnin tilaa vuonna 2023. Hyvinvoinnin tila pohjautuu pääosin Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen (THL) Sotkanet.fitietokannasta saataviin tunnuslukuihin, kouluterveyskyselyyn, TEAviisariin sekä talous- ja hallintoosaston raporttiin. Tarkastelunäkökulma kohdentuu terveyden ja hyvinvoinnin ohella talouteen, HYTE-kertoimeen ja elinvoimaan.

Lisäksi tässä asiakirjassa arvioidaan hyvinvointisuunnitelman painopisteitä, tavoitteita sekä toimenpiteitä sekä tarkennetaan ja määritellään tavoitteita Kihniön väestön hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi vuodelle 2024.

OSA I VÄESTÖN HYVINVOINNIN TILA VUONNA 2023

2 Talous ja elinvoima

Talouden tunnuslukujen mukaan kunnan taloudellinen tilanne on keskimääräistä kuntataloutta heikompi. Kunta sai vuonna 2020 eri toimenpitein kautta katettua taseeseen syntyneen alijäämän. Vuoden 2023 lopussa talous oli ylijäämäinen, vaikka tulos muodostui negatiiviseksi. 545.760€. Edellisiltä vuosilta taseeseen on kertynyt noin 1.979.557 euron laskennallinen ylijäämä. Kuntaan on perustettu talouden sopeuttamistyöryhmä. Tarkkaa taloudenpitoa jatketaan edelleen.

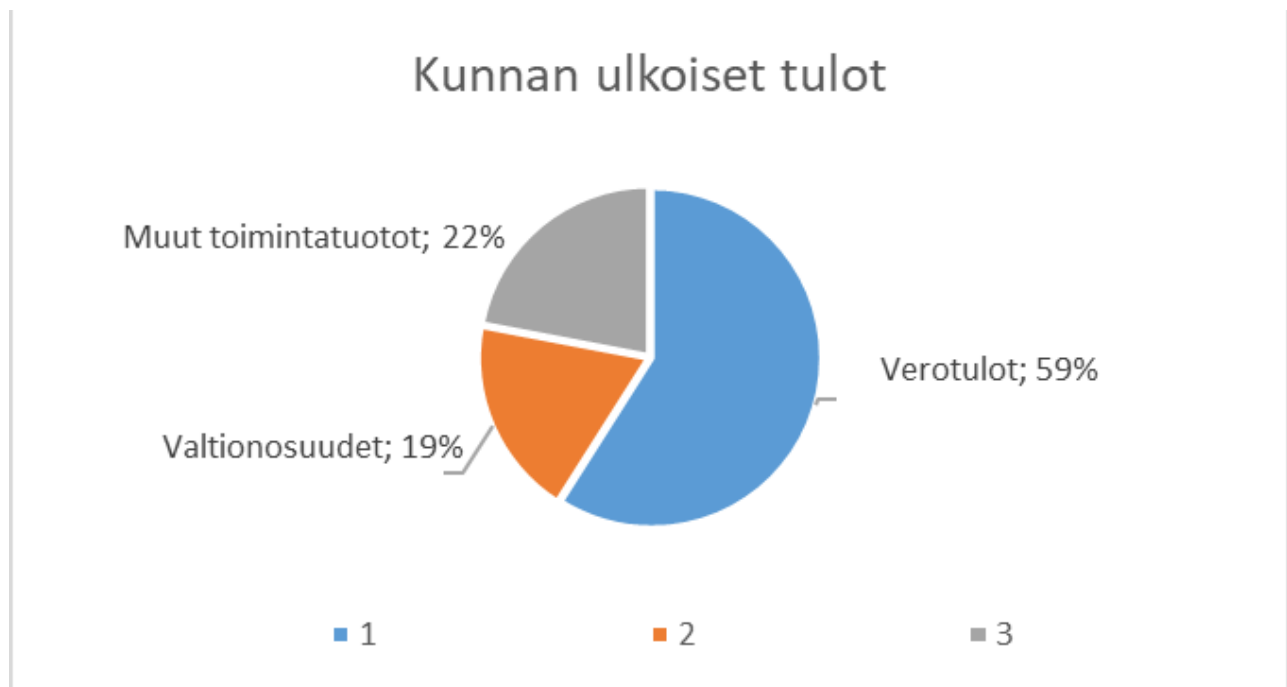
Kihniön kunta hoiti sosiaali- ja terveydenhuoltonsa itse 30.4.2015 saakka. 1.5.2015 alkaen toimiala on hoidettu yhteistoiminta-alueen kautta, jossa vastuukuntana on Parkanon kaupunki ja palveluntuottajana on Pihlajalinnan Terveys Oy:n ja Parkanon kaupungin omistama yhteisyritys Kolmostien Terveys Oy.

Suuri muutos astui voimaan vuoden 2023 alusta, kun sosiaali- ja terveystalvet siirtyivät Pirkanmaan hyvinvointialueelle. Tällä muutoksella on merkittävä vaikutus kunnan meno- ja tulokehitykseen, etenkin verotulojen- ja valtionosuuksien kehittämiseen.

Kunnan tulot muodostuvat vero- ja valtionosuustuloista sekä kunnan muista tuloista.

Kunnan menot jakautuvat seuraavasti:

- Sivistys- ja hyvinvointilautakunta 50 %
- Tekninen lautakunta 26 %
- Kunnanhallitus o yleishallinto 24 %

Vuosi 2023 oli historiallisen poikkeuksellinen verovuosi. Kuntien veroprosentteja alennettiin 12,64 % sosiaali- ja terveyspalvelujen rahoitusvastuun siirtyessä kunnilta hyvinvointialueille. Kunnan tuloveroprosentiksi tuli 8,86 %. (ent. 21,50 %)

Verotulot asukasta kohti olivat vuonna 2023 noin 2.187 € asukas, (3.784 €/ asukas 2022). Valtionosuudet olivat 713 €/ asukas (4.091 € / asukas 2022)

Helmikuussa 2022 käynnistynyt sota Euroopassa aloitti puolestaan ennätyksellisen pakolaisaallon, varautumistoimet ja mullisti markkinahintoja sekä yritysten toimintaedellytyksiä. Kustannukset nousivat budjetoitua enemmän, mutta toistaiseksi kuntien palvelut ovat toimineet hyvin myös tässä kriisissä. Kuntaan ei saapunut pakolaisia.

Taloukasvu hidastui ja inflaatio nopeutui aiemmin ennakoitua enemmän. Suomen bruttokansantuote (bkt) laski -0,5 prosenttia vuonna 2023. Sen arvioidaan kasvavan 0,7 prosenttia vuonna 2024 ja 2,0 prosenttia vuonna 2025.

Talousarvion laadinnassa ja tilinpäätöksen yhteydessä arvioidaan hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen tarvittavat määrärahat ja saavutetut tavoitteet.

Viime vuosina kunta on tehnyt hyvinvointia ja terveyttä edistäviä investointeja mm. rivitalojen peruskorjausta, luontoliikuntareitin ja Käskyvuoren esteettömyyden parantaminen, yhtenäiskoulun lähiliikuntapaikan rakentaminen, liikuntaneuvojan palvelut, valokuituhanke ja

Pyhäniemen alueen kehittämishanke.

Työllisyys ja elinvoima

Elinkeinojen kehittämiseen liittyvät palvelut ostetaan Kehitys-Parkki Oy- nimiseltä elinkeinoyhtiöltä. Matkailuelinkeinon kehittämiseen ja markkinointiin panostetaan. Kehitys-Parkki Oy on Parkanon kaupungin ja Kihniön kunnan omistama kehitysyhtiö, joka muodostuu elinkeino- ja matkailupalveluista.

Kuntaan perustetun elinvoimatoimikunnan tehtävänä on elinkeinoasioiden, maankäytön, elinkeinotoimen toimenpiteiden, markkinointiasioiden ja vetovoimaisuutta lisäävien toimenpiteiden esivalmistelu ja visiointi.

Työllinen työvoima

	2010	%	2018	%	2020	%	2022	%	2023	%
Työllinen työvoima yht.	848	88,9	777	91,8	712	88,7	711	92,5	681	91,7
Työttömät	106	11,1	70	8,2	91	11,3	58	7,5	62	8,3
Työvoima yhteensä	954	100,0	847	100,0	803	100	769	100	743	100

Joulukuun tilanne

Työpaikkojen määrä oli 730/2014, 670/2015, 650/2016, 666/2017 659/2018 628/2019 587/2020 597/2021

Työpaikkaomavaraisuus 87 % / 2021. Toimivia yrityksiä noin 160 kappaletta. Uusia yrityksiä perustettiin 10 vuonna 2023.

Kihniön kunta sai 2022 Pirkanmaan elinvoimakilpailun kunniamaininnan eniten elinvoimaasemaansa parantaneena kuntana. Kihniön kunnan kuntarakenteen elinvoimaisuus muodostuu väestöstä, työpaikoista, taloudesta, palveluista, yhdyskuntarakenteesta ja demokratiasta. Elinvoimaisella kuntarakenteella pyritään varmistamaan hyvinvointipalvelujen riittävä järjestäminen tulevaisuudessakin. Suomalainen palvelujärjestelmä on vanhastaan rakentunut kuntien toiminnan varaan. Toiminta on tältä osin muuttumassa sosiaali- ja terveystalouden osalta.

Kihniön kunnan uusi kuntastrategia painottaa mm. elinkeinoelämän toimintaedellytysten vahvistamista sekä kuntalaisten hyvinvoinnista huolehtimista.

Väestörakenne muodostaa pohjan Kihniön kunnan taloudelle. Kunnan taloudellisen kehityksen lähtökohdaksi on myös alueen elinkeinotoiminta. Kunnan tulisi olla elinkeinopolitiikassaan vahva toimija paikallisesti, alueellisesti sekä valtakunnallisesti. Vahva väestörakenne ja talous luovat pohjaa terveille kilpailulle myös alueellisesti.

Kihniön väkiluku kutistui alle 2000 asukkaan ensimmäisen kerran syksyllä 2017. Kihniöläisiä oli vuoden 2020 alussa 1.867 henkilöä. Vuoden 2022 alussa väkiluku oli 1808 ja vuoden 2023 alussa 1774 sekä 2024 alussa 1751.

Tilastokeskuksen vuoden 2021 väestöennusteiden mukaan Kihniössä on asukkaita:

Vuosi	Asukasta
2025	1.638
2030	1.487
2035	1.364
2040	1.275

Väestöennusteen mukaan Suomessa ei viidentoista vuoden kuluttua ole enää yhtään maakuntaa, jossa syntyy enemmän ihmisiä kuin kuolee, jos syntyvyys pysyy nyt havaitulla tasolla. Maamme väkiluku lähtee nykyisellä kehityksellä laskuun vuonna 2031. Vuonna 2050 väkiluku olisi noin 100 000 nykyistä pienempi. Verrattaessa 2019 väestöennustetta vuosina 2015 ja 2018 laadittuihin väestöennusteisiin, koskevat suurimmat erot väkiluvun kehityksen ohella lyhyellä aikavälillä nuorten, ja pidemmällä aikavälillä työikäisen väestön määrän ennustettua kehitystä. Mitä pienemmästä kunnasta on kyse, sitä voimakkaammin väestön ennakoitaan vähenevän. Voimakkain väestökato kohtaa pieniä alle 5000 asukkaan maaseutukuntia. Näissä kunnissa väestö vähenee ennusteen mukaan keskimäärin lähes viidenneksellä vuoteen 2040 mennessä ja väestön lasku on Kihniössäkin tällä hetkellä ennakoitua nopeampaa, vaikka vuosissa olisikin jonkin verran vaihtelua.

Avainluku, tiedot vuodelta	Kihniö	KOKO MAA
Väkiluku, 2022	1 771	5 563 970
Väkiluvun muutos edellisestä vuodesta, %, 2022	-2,0	0,3
Alle 15-vuotiaita, %, 2022	11,7	15,1
15-64-vuotiaita, %, 2022	50,9	61,6
Yli 64-vuotiaita, %, 2022	37,3	23,3
Ruotsinkielisiä, %, 2022	,	5,2
Ulkomaan kansalaisia, %, 2022	1,4	5,8
Taajama-aste, %, 2022	34,9	86,9
Syntyneiden enemmitys, henkilöä, 2022	-21	-18 268
Kuntien välistä muuttovoittoa/-tappiota, henkilöä, 2022	-17	0
Perheitä, 2022	517	1 464 768

Taloudellinen huoltosuhte, 2021	163,6	133,4
Työpaikkaomavaraisuus, 2021	87,0	100,0
Alueella asuva työllinen työvoima, 2021	686	2 377 126
Asuinkunnassaan työssäkäyviä, osuus työllisistä, %, 2021	67,2	64,3
Työttömien osuus työvoimasta, %, 2021	7,7	10,2
Eläkeläisten osuus väestöstä, %, 2021	40,5	26,0
Alueella olevia työpaikkoja, 2021	597	2 377 126
Alkutuotannon työpaikkojen osuus, %, 2021	10,2	2,6
Jalostuksen työpaikkojen osuus, %, 2021	37,4	21,2
Palvelujen työpaikkojen osuus, %, 2021	50,4	75,0
Vähintään toisen asteen tutkinnon suorittaneita, osuus 15 vuotta täyttäneistä, %, 2021	65,0	74,6
Korkea-asteen tutkinnon suorittaneita, osuus 15 vuotta täyttäneistä, %, 2021	16,4	33,0
Asuntokuntia, 2022	857	2 816 206
Rivi- ja pientaloissa asuvia asuntokuntia, %, 2022	96,7	51,0
Vuokra-asunnoissa asuvia asuntokuntia, %, 2021	18,2	35,2

3 Lapset ja nuoret

Vuoden 2023 hyvinvointiraportissa tarkastellaan kouluterveyskyselyn tuloksia.

Vuoden 2023 valtakunnalliset kouluterveyskyselyn keskeiset tulokset perusopetuksen 4. ja 5. luokat

*Suluissa on vuoden 2021 tulokset

Kihniössä kouluinnostus on noussut vuodesta 2021. Pirkanmaalla ja koko maassa vastaava luku on puolestaan laskenut. Kihniössä koulunkäynnistä pitäminen on myös noussut verrattuna vuoteen 2021, vaikka edelleen koulunkäynnistä pidetään vähemmän kuin yleisesti Pirkanmaalla tai koko maassa. Vuonna 2019 koulunkäynnistä piti 75 prosenttia, joka oli enemmän kuin nykyisin, mutta suhteessa vähemmän kuin Pirkanmaalla (78.5 prosenttia) tai koko maassa (77.9 prosenttia).

	Kihniö	Pirkanmaan hyvinvointi- alue	Koko maa
Kouluinnostus	58.3 (40.7)	42.2 (44.3)	40.8 (45.7)
Pitää koulunkäynnistä	72.5 (47.1).	74.5 (76.9)	73 (77.2)

Vain 31.7 prosenttia koki, että luokassa on rauhallista. Vuonna 2021 vastaava luku oli vielä alhaisempi 23.5 prosenttia. Vuonna 2019 kuitenkin päälle puolet koki, että luokassa on rauhallista (53.3 prosenttia). Kyselyyn vastanneista oppilaista noin puolet koki, että uskaltaa sanoa luokassa oman mielipiteensä. Sukupuolten välinen ero korostuu koko maan tuloksissa, jossa pojista 61.9 prosenttia ja tytöistä vain 42.2 prosenttia uskaltaa sanoa mielipiteensä. Pienen otoksen vuoksi Kihniössä ei saatu vastaavaa tietoa eroteltua.

	Kihniö	Pirkanmaan hyvinvointi- alue	Koko maa
Luokassa on rauhallista	31.7 (23.5)	31.3	28.6
Uskaltaa sanoa oman mielipiteensä luokassa	53.7 (52.9)	52.8	51.9

Kihniön yhtenäiskoulussa suurin osa vastaajista koki, että heillä on mahdollisuus keskustella aikuisen kanssa mieltä painavista asioista. Huomattavasti pienempi osa koki, että opettajat ovat kiinnostuneita siitä, mitä heille kuuluu. Luku on noussut vuodesta 2021. Oppilaista päälle puolet vastasivat, että ovat voineet osallistua koulun asioiden suunnitteluun. Luku on suurempi, kuin Pirkanmaan hyvinvointialueella tai koko maassa.

	Kihniö	Pirkanmaan hyvinvointi- alue	Koko maa
Mahdollisuus keskustella mieltä painavista asioista aikuisen kanssa	73.2 (52.9)	61.5	59.2

Opettajat ovat usein kiinnostuneita siitä, mitä oppilaalle kuuluu	41 (35,7)	42,5	42,5
On osallistunut koulun asioiden suunnitteluun	64.7 (65.4)	45	56.8

Suurin osa kyselyyn vastanneista tulee hyvin toimeen koulukavereiden kanssa. Luku on kuitenkin laskenut vuodesta 2019, jolloin 90.6 prosenttia vastasi tulevansa hyvin toimeen koulukavereiden kanssa. Suurin osa vastaajista kertoo tulevansa myös hyvin toimeen opettajien kanssa. Luku on noussut jonkin verran vuodesta 2019, jolloin myöntävästi vastasi 75 prosenttia.

	Kihniö	Pirkanmaan hyvinvointialue	Koko maa
Tulee hyvin toimeen koulukavereiden kanssa	82.9 (79.4)	81	78.4
Tulee hyvin toimeen opettajien kanssa	97.8 (76.5)	42,5	42,5

Kyselyyn vastanneista oppilaista 42.1 prosenttia liikkuu vähintään tunnin päivästä. Luku on edelleen matala, mutta noussut huomattavasti vuosista 2019 (26.7 prosenttia) ja 2021 (28.6 prosenttia). Pojat liikkuvat hieman tyttöjä enemmän.

	Kihniö	Pirkanmaan hyvinvointialue	Koko maa
Liikkuu vähintään tunnin päivässä	42.1 (28.6)	42.3	43

Ahdistusoireita vastanneita kokee joka viidennes. Pirkanmaan hyvinvointialueella ja koko maassa joka neljäs kokee ahdistusoireita. Kuraattorin luona Kihniöläisistä 4. ja 5. luokkalaisista oli käynyt vain 12.8 prosenttia kun vuonna 2019 luku oli 56.7 prosenttia. Muutokseen vaikuttaa sotepalveluiden siirtyminen hyvinvointialueille. Kihniössä on saanut ennen kuraattoripalveluita viitenä päivänä viikossa, mutta hyvinvointialueelle siirtymisen jälkeen noin yhtenä-kahtena päivänä viikossa. Pirkanmaan hyvinvointialueella ja koko maassa luvut ovat puolestaan nousseet noin 11 prosentista 16 prosenttiin.

	Kihniö	Pirkanmaan hyvinvointialue	Koko maa
Vähintään lievää ahdistusoireilua	20.5 (20.7)	25	26.9
Käynyt koulukuraattorilla lukuvuoden aikana	12.8 (20,7)	15.2	16.1
Terveystarkastus on yksilöllinen ja keskusteleva	57.1	47.4	43.1

Vastaajista 17.9 prosenttia ei syö aamupalaa joka arkiamu. Luku on laskenut vuodesta 2019, jolloin jopa 28.1 prosenttia jätti aamupalan syömättä. Kihniön yhtenäiskoululla on päätetty tarjota aamupalaa oppilaille, joka on saattanut vaikuttaa siihen, että useampi syö nykyisin aamupalan. Koko maassa aamupalan jättää syömättä 29.7 prosenttia ja luku on noussut vuosittain.

Jopa 84.2 prosenttia vastaajista koki, että koululounas on laadultaan hyvää ja 81.8 prosenttia koki lounaan olevan maultaan hyvää. Vastaavasti koko maassa vain 57 prosenttia vastaajista koko koululounaan olevan hyvää. Kihniössä kouluruokaa oli riittävästi tarjolla ja vastaajista 84.6 prosenttia syö kouluruokaa päivittäin.

	Kihniö	Pirkanmaan hyvinvointi- alue	Koko maa
Ei syö aamupalaa joka arkiamu	17.9 (21.2)	27	29.7
Koululounas on laadultaan hyvää	84.2	57.5	58
Koululounas on maultaan hyvää	81.6	56	57

Vastaajista 30.8 prosenttia kokee monipaikkakipua eli kipua ainakin kolmessa kehonosassa vähintään kerran viikossa. Kokomaassa luku on hieman pienempi, 27.6 prosenttia. Terveydentilansa kokee keskinkertaiseksi tai huonoksi 13.2 prosenttia vastaajista. Tytöt (13.5 prosenttia) kokivat terveydentilansa poikia (9 prosenttia) huonommaksi koko maassa.

	Kihniö	Pirkanmaan hyvinvointi- alue	Koko maa
Kipua ainakin kolmessa kehonosassa vähintään kerran viikossa	30.8	26.1	27.6
Kokee terveydentilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi	13.2	10.2	11.3

Kihniöläisistä vastaajista 26.8 prosenttia harrastaa jotain vähintään viitenä päivänä viikossa. Luku on noussut vuodesta 2021, jolloin viitenä päivänä viikossa harrasti 14.7 prosenttia. Vuonna 2019 kuitenkin jopa 34.5 prosenttia harrasti jotain vähintään viitenä päivänä viikossa. Luku on kansallisesti ollut laskussa. Pojat harrastavat hieman tyttöjä enemmän. Yhtenä päivänä viikossa harrastavien määrä on huomattavasti suurempi. Vuonna 2023 87.9 prosenttia Kihniöläisistä 4. ja 5. luokkalaisista harrasti jotain yhtenä päivänä viikossa. Vuonna 2019 luku oli 100 prosenttia ja vuonna 2021 76.5 prosenttia.

	Kihniö	Pirkanmaan hyvinvointi- alue	Koko maa
Harrastaa jotakin vähintään viitenä päivänä viikossa	26.8 (14.7)	26.7	28.8

Harrastaa jotakin vähintään yhtenä päivänä viikossa	87.8 (76.5)	88.6	88.8
---	-------------	------	------

Vastaajista 68.3 prosenttia vastasi, ettei heitä ole kiusattu koulussa lainkaan lukukauden aikana. Vuonna 2019 luku oli 71.9 prosenttia. Koko maassa vastaava luku on 63.1 prosenttia. Vuodesta 2019 lähtien yhä useampi on kokenut kiusaamista koko maassa. Kihniössä 12.2 prosenttia vastasi, että koulukiusaamista on ollut vähintään kerran viikossa.

	Kihniö	Pirkanmaan hyvinvointialue	Koko maa
Ei ole kiusattu koulussa lainkaan lukukauden aikana	68.3 (67.6)	65.2	63.1
Koulukiusattuna vähintään kerran viikossa	12.2	7.6	8.6

Vuoden 2023 valtakunnalliset kouluterveyskyselyn keskeiset tulokset perusopetuksen 8. ja 9. luokat

Kihniöläisistä 8. ja 9. luokkalaisista 21.4 prosenttia koki kouluinnostusta. Luku on suurempi, kuin Pirkanmaan hyvinvointialueella 14.8 (21.1) prosenttia tai koko maassa 15 (21.6) prosenttia. Koko maassa luku on laskenut huomattavasti vuodesta 2021. Kihniön osalta vertailutietoa vuoteen 2021 ei ole saatavilla.

Koulu-uupumusta vastasi kokeneensa 32.1 prosenttia. Luku on noussut päälle puolella vuodesta 2019, jolloin koulu-uupumusta koki 14.6 prosenttia. Kihniössä koulu-uupumusta koetaan enemmän kuin Pirkanmaalla tai koko maassa. Koko maassa tytöt kokevat huomattavasti enemmän uupumusta kuin pojat. Kihniön osalta tietoa ei ole saatavilla.

Koulunkäynnistä pitävien määrä on myös laskenut vuodesta 2021, jolloin luku oli 71.4 prosenttia. Vuoden 2023 kyselyssä 53.6 prosenttia kertoi pitävänsä koulunkäynnistä. Pirkanmaan hyvinvointialueella koulunkäynnistä pitää 52.6 prosenttia ja koko maassa 51.8 prosenttia. Luku on laskenut koko maassa vuodesta 2019. Tytöt pitävät vähemmän koulunkäynnistä kuin pojat ja polarisaatio on lisääntynyt vuodesta 2019.

	Kihniö	Pirkanmaan hyvinvointialue	Koko maa
Kokee kouluinnostusta	21.4	14.8	15
Kokee koulu-uupumusta	32.1	20.1	20.5
Pitää koulunkäynnistä	53.6 (71.4)	53.5	51.8

Kihniöläisiä vastaajista 39.3 prosenttia vastasi, että heillä on vaikeuksia oppimistaidoissa. Luku on laskenut hieman vuodesta 2019, jolloin oppimistaidoissa oli haasteita 46.3 prosentilla vastaajista. Koko maan vastausten osalta tytöt (53.6 prosenttia) raportoivat huomattavasti enemmän oppimisvaikeuksia kuin pojat (31.4 prosenttia).

Vastaajista 17.9 prosenttia vastasi, että heillä on hyvät vaikutusmahdollisuudet koulussa. Luku on parempi kuin Pirkanmaan hyvinvointialueella (9.9 prosenttia) ja koko maassa (11 prosenttia). Koko maassa työistä vain 6.4 prosenttia vastasi vaikutusmahdollisuuksien olevan hyvät, kun poikien kohdalla vastaava luku oli 15.8 prosenttia.

Suurin osa (67.9 prosenttia) kokee, että luokassa on hyvä työrauha. Luku on kuitenkin laskenut vuodesta 2019, jolloin se oli 78.6 prosenttia. Koko maassa tytöt kokivat työrauhan poikia huonommaksi (64.8 vs. 71.3 prosenttia).

Kihniön osalta tyttöjen ja poikien välisiä eroja ei ole saatavilla pienen vastaajamäärän vuoksi.

	Kihniö	Pirkanmaan hyvinvointialue	Koko maa
Vaikeuksia oppimistaidoissa	39.3	41.7	42.7
Hyvät vaikutusmahdollisuudet koulussa	17.9	9.9	11
Luokassa tai ryhmässä hyvä työrauha	67.9	71.3	71.3

Kihniön yhtenäiskoulun 8. ja 9. luokkalaisista 61.5 prosenttia koki, että heillä on mahdollisuus keskustella koulussa aikuisen kanssa mieltä painavista asioista. Pirkanmaan hyvinvointialueella (46.6 prosenttia) ja koko maassa (46.2 prosenttia) luvut ovat huomattavasti pienemmät. Vastaajista 38.5 prosenttia koki saaneensa välittävää ja oikeudenmukaista kohtelua opettajien taholta. Luku on laskenut vuoden 2019 kyselystä, jolloin välittävää ja oikeudenmukaista kohtelua oli kokenut saaneensa 48.8 prosenttia vastaajista. Pirkanmaan hyvinvointialueella ja koko maassa vastaava luku oli noin 45 prosenttia. Koko maassa tyttöjen ja poikien välillä oli eroja välittävän ja oikeudenmukaisen kohtelun osalta (tytöt 40.5 prosenttia ja pojat 51.3 prosenttia).

	Kihniö	Pirkanmaan hyvinvointialue	Koko maa
Mahdollisuus keskustella koulussa aikuisen kanssa mieltä painavista asioista	61.5	46.6	46.2
Opettajalta saatu välittävä ja oikeudenmukainen kohtelu	38.5	45	45

Kihniön perusopetuksen 8. ja 9. luokkalaisista 17.7 prosenttia liikkuu korkeintaan yhtenä päivänä viikossa vähintään tunnin päivässä. Päälle puolet vastaajista nukkuvat arkisin alle 8 tuntia. Luku on

kasvanut huomattavasti vuodesta 2019, jolloin 28.6 prosenttia vastaajista nukkui alle 8 tuntia arkisin. Luku on Kihniössä suurempi kuin Pirkanmaan hyvinvointialueella tai koko maassa. Myös aamupala jää lähes puolelta vastaajista syömättä. Kihniöläisistä vastaajista lähes kaikki harrastavat jotakin vähintään kerran viikossa.

	Kihniö	Pirkanmaan hyvinvointialue	Koko maa
Liikkuu korkeintaan yhtenä päivänä viikossa vähintään tunnin päivässä	17.7	8.1	8.3
Nukkuu arkisin alle 8 tuntia	59.3	36	36.3
Ei syö aamupalaa joka arkiamu	46.3	36.9	42.1
Harrastaa vähintään jotakin viikossa kerran	38.5	45	45

Kouluruokailu on koettu erityisen hyvänä Kihniön yhtenäiskoulun 8. ja 9. luokkalaisten mielestä. Kouluruokailuun on varattu riittävästi aikaa, ruoka on laadultaan ja maultaan hyvää, sitä tarjotaan sopivaan aikaan ja sitä on riittävästi tarjolla. Kaikilla osa-alueilla päästään päälle 96 prosenttiin, joka on huomattavasti suurempi, kuin Pirkanmaan hyvinvointialueella tai koko maassa.

	Kihniö	Pirkanmaan hyvinvointialue	Koko maa
Koululounaan syömiseen on varattu tarpeeksi aikaa	96.4	72.6	72.3
Koululounas on laadultaan	96.9	36	38.9
Koululounas on maultaan hyvää	96.4	36.7	39.4
Koululounas tarjotaan sopivaan aikaan	96.4	45	45
Koululounasta on riittävästi tarjolla	100	73.5	72.9

Alle puolet vastaajista koki, että heillä on hyvä keskusteluyhteys vanhempien kanssa. Luku on linjassa Pirkanmaan ja muun maan kanssa. Vastaajista 75 prosenttia ilmoitti, että heitä ei ole kiusattu koulussa lainkaan lukukauden aikana. Kiusaamista raportoitiin hieman vähemmän Kihniössä kuin Pirkanmaan hyvinvointialueella tai koko maassa.

	Kihniö	Pirkanmaan hyvinvointi- alue	Koko maa
Mahdollisuus keskustella koulussa aikuisen kanssa mieltä painavista asioista	42.3	44.4	42.8
Opettajalta saatu välittävä ja oikeudenmukainen kohtelu	75	72.1	71.4

4 Työikäiset

Vuodelta 2023 ei ole saatavilla päivitettyä tilastotietoa työikäisten terveyden ja hyvinvoinnin tilasta. Tilastojen osalta tietoja voi tarkastella vuoden 2022 raportista.

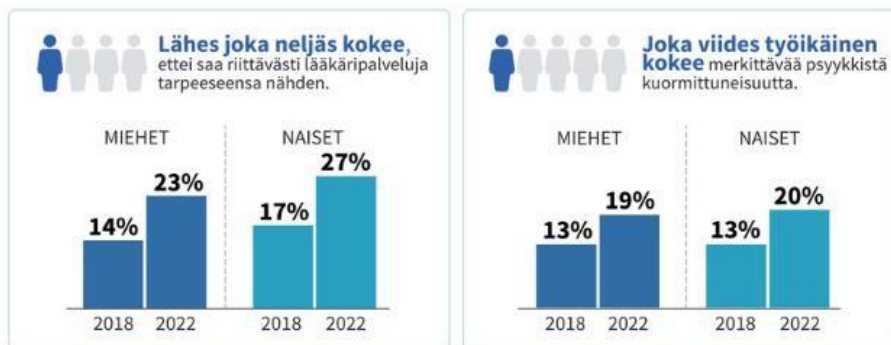
Kansallista tietoa työikäisten hyvinvoinnin ja terveyden tilasta on saatu Terve Suomi 2022 kyselystä. Raportin mukaan työikäisten elämänlaatu on heikentynyt ja psyykkinen kuormittuneisuus sekä itsemurha-ajatukset ovat lisääntyneet samaan aikaan lääkäriille on yhä vaikeampi päästä. Vuonna 2022 lähes joka neljäs lääkärin vastaanottopalveluja tarvinneista koki, ettei saanut riittävästi lääkäripalveluja tarpeeseensa nähden. Tämä tarkoittaa sitä, että lääkäripalvelut riittämättömäksi kokevia oli Suomessa yli 800 000 henkilöä. Osuus lisääntyi selvästi neljän viime vuoden aikana: miehillä 14 prosentista 23 prosenttiin ja naisilla 17 prosentista 27 prosenttiin.

Hyvinvointialueiden välillä oli eroja lääkäri- ja hoitajapalveluiden saannissa. Hankalin tilanne oli Pohjois-Karjalassa, Keski-Uudellamaalla ja Kainuussa, joissa yli 30 prosenttia palveluja tarvinneista koki saavansa liian vähän lääkäripalveluita tarpeeseensa nähden. Lääkäri- ja hoitajapalveluiden tyydyttämisen tarve kasvoi lähes kaikilla hyvinvointialueilla vuoteen 2020 verrattuna. Eniten tilanne heikentyi Keski-Uudellamaalla ja Pohjois-Karjalassa.

Kihniössä palveluja on saatu hyvin, mutta kuluneen vuoden aikana keskustelua on herättänyt Pirhan suunnitelma sulkea Kihniön terveysasema. Lääkäripalveluiden saatavuuden kannalta on pyritty vaikuttamaan sekä viranhaltijoiden että poliittisen johdon taholta. Pirhalle on lähetetty kunnanhallituksen hyväksymä kannanotto terveyspalveluiden saatavuudesta jatkossa myös Kihniön kunnassa.

Itsemurha-ajatukset ovat yleistyneet alle 50-vuotiailla. Kun vuonna 2018 itsemurha-ajatuksista kertoi joka kymmenes, nyt niistä kertoi joka kahdeksas alle 50-vuotias. Yhä useampi työikäinen kertoo käyttäneensä terveyspalveluita mielenterveyteen liittyvien ongelmien vuoksi. Nyt 20 prosenttia työikäisistä naisista kertoo käyttäneensä mielenterveyspalveluita, kun vastaava luku vuonna 2018 oli 15 prosenttia. Miehillä mielenterveyspalveluiden käyttö on vähäisempää, ja heillä palvelujen käyttö on lisääntynyt 9 prosentista 12 prosenttiin.

Lääkariin pääsy on vaikeutunut ja työikäisten psyykkinen kuormittuneisuus lisääntynyt.

5 Ikääntyneet

Vuodelta 2023 ei ole saatavilla tilastotietoa ikääntyneiden terveyden ja hyvinvoinnin tilasta. Tilastojen osalta tietoja voi tarkastella vuoden 2022 raportista.

Yleisesti ikääntyneiden toimintakykyä on arvioitu RAI-välineistöllä (Resident Assessment Instrument). Tulosten mukaan kansallisella tasolla kotihoidon ja ympärivuorokautisen asumispalvelun asiakkaiden kognition heikentyminen on yleistä ja kuntouttava toiminta vähäistä. Iäkkäiden asiakkaiden toimintakykyä arvioidaan lakisääteisesti (STM 980/2012) RAI-välineistöllä säännöllisissä palveluissa ja asiakasohjauksessa. Yhdenmukainen arviointi luo pohjan asiakaslähtöisille ja suunnitelmallisille palveluille sekä palvelujen seurannalle ja kehittämiselle. RAIvertailutietojen mukaan kognitio oli heikentynyt yli puolella kotihoidon asiakkaista (54 %) ja lähes kaikilla ympärivuorokautisen asumispalvelun asiakkaista (88 %) vuonna 2022. Noin puolessa tapauksista asiakas itse tai hoitaja uskoi kuntoutumisen mahdollisuuksiin, kotihoidossa (54 %) hieman useammin kuin ympärivuorokautisissa asumispalveluissa (45 %). Kuntoutus- ja erityistyöntekijän apua sai silti vain harva. Kotihoidon asiakkaista noin kaksi kolmasosaa (72 %) osallistui toimintakyvyn ja palvelutarpeen arviointiinsa. Ympärivuorokautisen asumispalvelun asiakkaista noin puolet (51 %) osallistui arviointinsa tekemiseen.

Vuonna 2022 nykyisten hyvinvointialueiden välillä oli selkeitä eroja RAI-arvioitujen asiakkaiden toimintakyvyssä ja palveluissa sekä RAI-arviointitiedon peittävytydessä. Esimerkiksi kaatumisten yleisyydessä ja päivystyksellisen sairaalahoidon käytössä oli paljon alueellista vaihtelua. Myös omaisten osallistuminen sekä asiakkaan hoidon tavoitteiden ilmaiseminen vaihtelivat paljon hyvinvointialueittain. Erot voivat johtua erilaisista toimintakäytännöistä, mutta myös eroista asiakasrakenteesta sekä RAI-arviointiosaamisesta, mikä on otettava huomioon tuloksia tulkittaessa. Tässä raportissa tarkastelemme vuoden 2022 tilannetta, jolloin kotihoidossa oli 48 815 RAI-arvioitua asiakasta (43 % palvelunsaajista) ja ympärivuorokautisissa asumispalveluissa 47 629 (64 % palvelunsaajista).

SOTE-uudistuksen vuoksi Kihniössä on kiinnitetty huomiota vuoden 2023 aikana ikääntyneiden palveluiden laatuun ja niiden toteutumiseen. Vuonna 2023 Kihniön vanhus- ja vammaisneuvosto on lähettänyt Pirhalle kannanoton, jossa esitetään huoli ikääntyneiden palveluista soteuudistuksen aiheuttaman palveluverkoston supistumisen myötä. Pirhan suunnitelma sulkea Kihniön terveysasema tulisi vaikuttamaan erityisesti ikääntyneen väestön terveyteen ja hyvinvointiin.

6 Liikunta ja vapaa-aika Kihniössä

Vuonna 2023 Kihniössä toimi vapaa-aikaohjaaja sekä liikuntaneuvoja. Vapaa-aikaohjaaja on vakituisessa työsuhteessa ja hänen työtehtäviinsä kuuluu liikuntapaikkojen kehittämistä, liikuntaryhmien vetäminen ja yleinen kuntalaisten aktivointi. Lisäksi vapaa-aikaohjaajalle kuuluu nuorisotyötä sekä kerhojen ja kesäleirien ohjausta. Vapaa-aikaohjaaja toimii yhteyshenkilönä kunnan yhdistys- ja järjestötoimintaan. Vuosittain järjestetään vähintään kaksi Tehdään yhdessä- tilaisuutta, joissa suunnitellaan tulevia tapahtumia.

Kihniössä suuren osan vapaa-ajan toiminnasta järjestää paikalliset yhdistykset, järjestöt ja seurakunnat. Lisäksi paikalliset yritykset järjestävät toimintaa. Kansalaisopisto toimintaa järjestää Petäjäopisto ja musiikkikasvatusta Ylä-Satakunnan musiikkiopisto.

Liikuntaneuvojan palveluita oli saatavilla vuonna 2023 hankeavustuksen turvin. Liikuntaneuvoja auttoi kuntalaisia toimintakyvyn tukemisessa antamalla yksilöllistä elintapaohjausta ja vetämällä liikuntaryhmiä. Vuonna 2023 Kihniössä panostettiin liikunta- ja luontokohteiden kehittämiseen. Keväällä 2023 avattiin ulkoliikuntapaikka sekä skuuttiparkki. Merkittävä osa parannuksista on saatu hankeavustuksilla.

Liikuntaneuvojan tilastoja:

Tammikuu-elokuu

- 16 alkukartoitusta
- 29 asiakasta tällä hetkellä
- 25 kuntosaliohjausta
- 12 kuntotestit
- 17 muuta tapaamista

Ryhmät kevät 2023

- Kahvakuula ka 9 osallistujaa
- Ikäihmisten kuntosalit ka 19 osallistujaa
- Parkour kerho ka 10 osallistujaa
- Muissa ka 4-6 osallistujaa

Ryhmät kesä 2023

- Juoksukoulu 10 osallistujaa
- Kotipihlaja ka 5 osallistujaa
- Ikäihmisten ulkokuntosali ka 2,5 osallistujaa
- Boccia kerho ka 2 osallistujaa
- Kahvakuula, kehonhuolto, puistojumppa ja työikäisten ulkokuntosali ka 1 osallistuja

Vaikuttavuus

- Kaikki osallistujat arvioinut liikuntaneuvonnan hyödylliseksi
- Muutos kokemuksesta terveyden tilasta --> 4/9 parantunut, 4/9 sama, 1/9 huonontunut
- Neuvonnan vaikutus elämäntapamuutoksen omaksumisessa (1-3) --> 8/11 vastannut 3, 3/11 vastannut 2

- Oma kokemus tavoitteeseen pääsystä --> 9/11 hyvin tai melko hyvin, 2/11 ei oikein hyvin

Kuntosalikävijät

- Tammikuu-maaliskuu: tietoa ei saatavilla
- Huhtikuu: 664
- Toukokuu: 761
- Kesäkuu: 691
- Heinäkuu: 735
- Elokuu: 690
- Syyskuu: 773
- Lokakuu: 856
- Marraskuu: 788
- Joulukuu: 797

7 HYTE-kerroin

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen valtionosuuden lisäosa eli HYTE-kerroin on kannustin, joka tarkoittaa, että kuntien rahoituksen valtionosuuden suuruus määräytyy osaksi niiden tekemän hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyön mukaan. Tällä halutaan varmistaa kuntien aktiivinen toiminta asukkaiden hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi myös sote-uudistuksen jälkeen.

Lisäosan suuruus määräytyy kahdenlaisten indikaattorien perusteella: •
toimintaa kuvaavista prosessi-indikaattoreista ja
• tuloksia kuvaavista tulosindikaattoreista.

Yhteensä indikaattoreita on 21. Indikaattorien soveltuvuus arvioidaan määräajoin, eivätkä ne tule olemaan aina samoja.

Vuonna 2023 HYTE-rahoitusta oli jaettavana 104 233 074 €. Maksimi määrä oli 21,90 €, mediaani 17,00 € ja minimi 6,70 €. Kihniö jäi alle mediaanin jaettavan summan osalta.

Indikaattori	Alue	Sukupuoli	2021	2022	2023
HYTE-kerroin euroa / asukas info ind. 5341	Kihniö	yhhteensä	17,9	18,3	14,9
HYTE-kerroin, 0 - 100 info ind. 5340			63	65	52

Miten HYTE-osuus vaikuttaa Kihniöllä maksettavaan summaan?

Kunnan saama summa lasketaan seuraavasti: Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen perushinta x kunnan asukasluvu x kunnan hyte-kerroin / koko maan hyte-kerroin, joka vuonna 2023 on 67.

$18,89 / \text{asukas} \times 1751 \text{ asukasta} \times 40/67 = 19\,750 \text{ euroa}$

$18,89 / \text{asukas} \times 1751 \text{ asukasta} \times 52/67 = 25\,671 \text{ euroa}$

$18,89 / \text{asukas} \times 1751 \text{ asukasta} \times 80/67 = 39\,450 \text{ euroa}$

Mitkä indikaattorit vaikuttavat määrään?

Prosessi-indikaattoreiden kuvaukset

Kuntajohto

Indikaattori	Sotkanet indikaattorinumero	Lähde	Aikataulu
Valtuustolle raportoidaan vuosittain väestön elintavoista ja niissä tapahtuneista muutoksista	5336	Tiedonkeruu kunnan johdolle väestön hyvinvoinnin ja terveyden edistämisestä (THL, TEAvisari)	Tiedot kerätään parittomina vuosina keväällä ja julkaistaan syksyllä
Kunnan talousarviossa ja taloussuunnitelmassa määritellään talousarviovuodelle mittarit, joilla seurataan väestön hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tavoitteiden toteutumista	5331	Tiedonkeruu kunnan johdolle väestön hyvinvoinnin ja terveyden edistämisestä (THL, TEAvisari)	Tiedot kerätään parittomina vuosina keväällä ja julkaistaan syksyllä
Kunnan tarkastuslautakunnan arviointikertomuksessa arvioidaan valtuustokausittain kunnan hyvinvointi- ja terveystavoitteiden toteutuminen	5330	Tiedonkeruu kunnan johdolle väestön hyvinvoinnin ja terveyden edistämisestä (THL, TEAvisari)	Tiedot kerätään parittomina vuosina keväällä ja julkaistaan syksyllä
Kunnassa toimii erikseen nimetty asiantuntija, suunnittelija tai vastaava, joka koordinoi hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyötä	5333	Tiedonkeruu kunnan johdolle väestön hyvinvoinnin ja terveyden edistämisestä (THL, TEAvisari)	Tiedot kerätään parittomina vuosina keväällä ja julkaistaan syksyllä
Kunnan palveluiden suunnittelussa ja kehittämisessä hyödynnetään asukasraateja ja foorumeja	5335	Tiedonkeruu kunnan johdolle väestön hyvinvoinnin ja terveyden edistämisestä (THL, TEAvisari)	Tiedot kerätään parittomina vuosina keväällä ja julkaistaan syksyllä

Liikunta

Indikaattori	Sotkanet indikaattorinumero	Lähde	Aikataulu
Lasten ja nuorten liikunta-aktiivisuutta raportoidaan vuosittain kunnan hyvinvointikertomuksessa tai vastaavassa kertomuksessa	5323	Liikunta kunnan toiminnassa -tiedonkeruu (THL, TEAvisari)	Tiedot kerätään parillisina vuosina keväällä ja julkaistaan syksyllä
Kunta kutsuu säännöllisesti koolle liikuntaseurojen ja yhdistysten yhteiskokouksen	5321	Liikunta kunnan toiminnassa -tiedonkeruu (THL, TEAvisari)	Tiedot kerätään parillisina vuosina keväällä ja julkaistaan syksyllä
Kunnassa järjestetään kohdennettuja liikumisryhmiä liikuntaseuratoiminnan ulkopuolella oleville lapsille ja nuorille	5327	Liikunta kunnan toiminnassa -tiedonkeruu (THL, TEAvisari)	Tiedot kerätään parillisina vuosina keväällä ja julkaistaan syksyllä
Liikunnan edistämisestä vastaavat viranhaltijat osallistuvat toimielinten vaikutusten ennakoarviointiin	5320	Liikunta kunnan toiminnassa -tiedonkeruu (THL, TEAvisari)	Tiedot kerätään parillisina vuosina keväällä ja julkaistaan syksyllä
Kunnassa toimii liikunnan edistämistä käsittelevä poikkihallinnollinen työryhmä	5328	Liikunta kunnan toiminnassa -tiedonkeruu (THL, TEAvisari)	Tiedot kerätään parillisina vuosina keväällä ja julkaistaan syksyllä

Perusopetus

Indikaattori	Sotkanet indikaattorinumero	Lähde	Aikataulu
Kouluympäristön terveellisyden ja turvallisuuden sekä kouluyhteisön hyvinvoinnin tarkastaminen kolmen vuoden välein	5309	Terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen peruskouluissa - tiedonkeruu (THL, TEAvisari)	Tiedot kerätään parittomina vuosina syksyllä ja julkaistaan seuraavan vuoden keväällä
Oppilaiden poissaolojen kokonaismäärää seurataan koko koulussa	5313	Terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen peruskouluissa - tiedonkeruu (THL, TEAvisari)	Tiedot kerätään parittomina vuosina syksyllä ja julkaistaan seuraavan vuoden keväällä
Koulussa on pitkät liikuntavälitunnit	5316	Terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen peruskouluissa - tiedonkeruu (THL, TEAvisari)	Tiedot kerätään parittomina vuosina syksyllä ja julkaistaan seuraavan vuoden keväällä
Koulussa noudatetaan Valtion ravitsemusneuvottelukunnan kouluruokailusuositusta koululounaan ja välipalojen järjestämisessä	5317	Terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen peruskouluissa - tiedonkeruu (THL, TEAvisari)	Tiedot kerätään parittomina vuosina syksyllä ja julkaistaan seuraavan vuoden keväällä

Kulttuuri

Indikaattori	Sotkanet indikaattorinumero	Lähde	Aikataulu
Kunta madaltaa kulttuuriin osallistumisen kynnystä (Onko kunnalla käytössä jokin pysyvä käytäntö, jolla kunta järjestää tai tukee taloudellisesti kulttuurin osallistumisen kynnystä madaltavaa vertaistoimintaa (esim. kulttuuriluotsi tai -kaveritoimintaa)?)	3984	Kulttuuri kunnan toiminnassa - tiedonkeruu (THL, TEAvisari)	Tiedot kerätään parittomina vuosina keväällä ja julkaistaan syksyllä

Tulosindikaattorit

Indikaattori	Sotkanet indikaattorinumero	Indikaattorin tavoitetaso	Lähde	Aikataulu
Kokee terveydentilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi, osuus 8. ja 9. luokan oppilaista	286 skaalattu ind. 5301	5 %	Kouluterveyskysely (THL)	Tietojen keruu toteutetaan parittomina vuosina keväisin, tulokset julkaistaan syksyisin
Ylipaino, osuus 8. ja 9. luokan oppilaista	3906 skaalattu ind. 5303	5 %	Kouluterveyskysely (THL)	Tietojen keruu toteutetaan parittomina vuosina keväisin, tulokset julkaistaan syksyisin
Koulutuksen ulkopuolelle jääneet 17–24-vuotiaat, % osuus vastaavan ikäisestä väestöstä	3219 skaalattu ind. 5304	5 %	Tutkintorekisteri (Tilastokeskus)	Tilasto valmistuu tilastovuotta seuraavan vuoden jälkeen alkuvuodesta. Esimerkiksi vuotta 2021 vuotta koskevat tiedot julkaistaan vuoden 2023 tammikuussa.
Toimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneet 25–64-vuotiaat, % osuus vastaavanikäisestä väestöstä	234 skaalattu ind. 5306	0,5 %	Toimeentulotukirekisteri (THL)	Tietoja kerätään kunnilta vuosittain tammi-helmikuussa, KELA:lta kuukausitietoina. Tilasto valmistuu tilastovuotta seuraavan vuoden kesällä
Työkyvyttömyyseläkettä saavat 25–64-vuotiaat, % osuus vastaavan ikäisestä väestöstä	306 skaalattu ind. 5307	5 %	Eläketilastot (ETK)	Eläkkeensaajia koskevat tiedot ilmestyvät tilastovuotta seuraavan vuoden keväällä. Eläkkeelle siirtyneiden tiedot ilmestyvät myöhemmin kyseisen vuoden aikana.
Kaatumisiin ja putoamisiin liittyvät hoitajakset 65 vuotta täyttäneillä henkilöillä verrattuna 10 000 vastaavan ikäiseen henkilöön.	3959 skaalattu ind. 5308	230 hoitajaksoa	Erikoissairaanhoidotilasto (THL) Perusterveydenhuoltotilasto (THL)	Tilastoraportit ilmestyvät kerran vuodessa. Ne sisältävät tietoja kuluvaa vuotta edeltävältä vuodelta.

Kihniön indikaattoreiden tulokset

Prosessi-indikaattorit

Indikaattori	Alue	Sukupuoli	2021	2022	2023
Kunnan palveluiden suunnittelussa ja kehittämisessä hyödynnetään asukasraateja ja foorumeja info ind. 5335	Kihniö	yhteensä	100	100	0
Kunnan talousarviossa ja taloussuunnitelmassa määritellään talousarviovuodelle mittarit, joilla seurataan väestön hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tavoitteiden toteutumista info ind. 5331			100	100	0
Kunnan tarkastuslautakunnan arviointikertomuksessa arvioidaan valtuustokausittain kunnan hyvinvointi- ja terveystavoitteiden toteutuminen info ind. 5330			0	0	0
Kunnassa toimii erikseen nimetty asiantuntija, suunnittelija tai vastaava, joka koordinoi hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyötä info ind. 5333			100	100	100
Kunta madaltaa kulttuuriin osallistumisen kynnystä info ind. 3984			0	0	0
Valtuustolle raportoidaan vuosittain väestön elintavoista ja niissä tapahtuneista muutoksista info ind. 5336			100	100	100

Tulosindikaattorit

Indikaattori	Alue	Sukupuoli	2021	2022	2023
Kaatumisiin ja putoamisiin liittyvät hoitojaksot 65 vuotta täyttäneillä, skaalattu HYTE-indikaattori info ind. 5308	Kihniö	yhteensä	29	39	58
Kokee terveydentilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi, skaalattu HYTE-kerroinindikaattori info ind. 5301			52	52	66
Koulutuksen ulkopuolelle jääneet 17 - 24-vuotiaat, skaalattu HYTE-kerroinindikaattori info ind. 5304			26	42	46
Toimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneet 25 - 64-vuotiaat, skaalattu HYTE-kerroinindikaattori info ind. 5306			54	52	46
Työkyvyttömyyseläkettä saavat 25 - 64-vuotiaat, skaalattu HYTE-kerroinindikaattori info ind. 5307			66	51	28
Ylipaino, skaalattu HYTE-kerroinindikaattori info ind. 5303			100	100	25

8 TEAvisari

TEAvisarin avulla kunnan päättäjät saavat tietoa, miten kunnalla menee terveyden ja hyvinvoinnin edistämässä. Tarkastelemalla toimialojen tietoja löytyy kunnan keskeiset kehittämistarpeet ja vahvuudet. Palvelu tarjoaa valmiiksi analysoitua tietoa esimerkiksi koulukohtaisen oppilashuoltosuunnitelman tueksi ja hyvinvointikertomuksen laadintaan. Tieto toiminnasta mahdollistaa konkreettisten tavoitteiden asettamisen ja niiden toteutumisen seurannan.

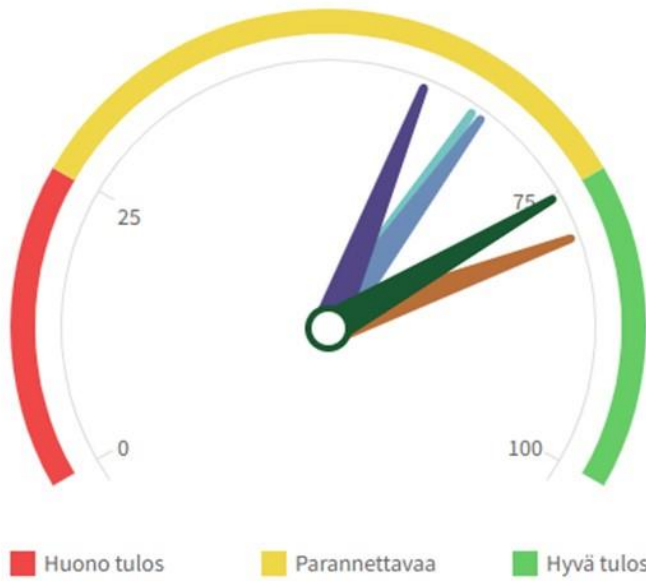
TEAvisari tuo esille kunnan toimintaa kuntalaisten terveyden ja hyvinvoinnin edistämässä. Terveydenedistämisenaktiivisuuden (TEA) ulottuvuudet kuvaavat toimintaa eri näkökulmista. Perusajatuksena on, että toimiakseen laadukkaasti ja tehokkaasti kunnan on huomioitava kaikki nämä näkökulmat.

- SITOUTUMINEN = Organisaation sitoutuminen terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseen strategiatasolla.
- JOHTAMINEN = Terveyden ja hyvinvoinnin edistämisen organisointi, vastuiden määrittely sekä toimeenpano.
- SEURANTA JA TARVEANALYYSI = Väestön terveyteen ja hyvinvointiin vaikuttavien tekijöiden seuranta ja tarveanalyysi väestöryhmittäin sekä raportointi johtoryhmälle ja luottamushenkilöille.
- VOIMAVARAT = Terveyden ja hyvinvoinnin edistämisen resursointi, esim. henkilöstön mitoitus ja osaaminen.
- YHTEISET KÄYTÄNNÖT = Yhteisistä toimintakäytännöistä sopiminen.
- OSALLISUUS = Väestön mahdollisuus osallistua toiminnan kehittämiseen ja arviointiin.
- MUUT YDINTOIMINNAT = Toimialakohtaiset terveyden ja hyvinvoinnin edistämisen toiminnot, jotka jokaisessa organisaatiossa tulisi toteuttaa.

TEAvisarin tiedonkeruut toistuvat säännöllisen syklin mukaan seuraavasti:

Vuonna 2023 on kerätty tiedot kuntajohdosta, kulttuurista ja peruskouluista. Alla keskeiset tulokset tiedonkeruusta.

Kaikki sektorit : Kihniö 2023

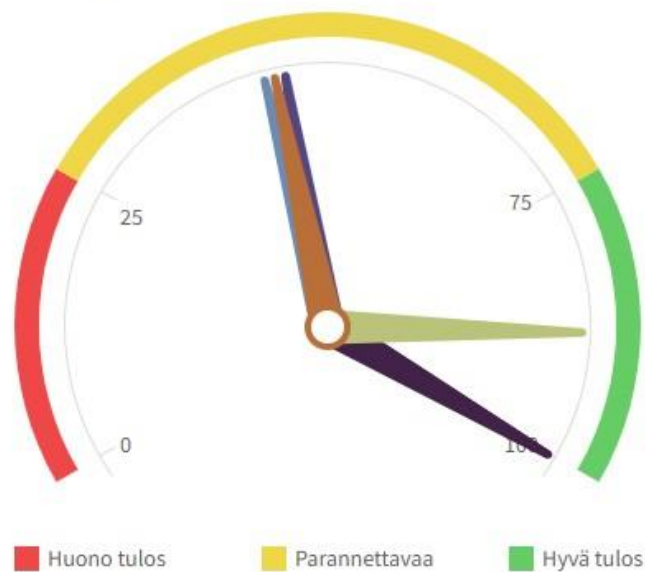

- Kuntajohto
- Perusopetus
- Lukiokoulutus
- Ammatillinen koulutus
- Liikunta
- Perusterveydenhuolto
- Kulttuuri

Aineisto päivitetty 12.03.2024

	Kihniö	Koko maa
Kaikki sektorit	68	70
Kuntajohto	65	82
Perusopetus	79	65
Lukiokoulutus	..	65
Ammatillinen koulutus	..	64
Liikunta	59	72
Perusterveydenhuolto	75	70
Kulttuuri	64	71

Kuntajohto : Kihniö 2023

Kuntajohto

- Sitoutuminen
- Johtaminen
- Seuranta ja tarveanalyysi
- Voimavarat
- Osallisuus

Aineisto päivitetty 12.03.2024

← Pisteet	Kihniö	Koko maa
Kuntajohto	65	83
Sitoutuminen i	44	83
Johtaminen i	45	86
Seuranta ja tarveanalyysi i	100	90
Voimavarat i	88	78
Osallisuus i	46	77

Kuntajohdon tulokset ovat eritelty ja avattu alle.

← Pisteet	Kihniö	Koko maa
Sitoutuminen	44	83
Paikallinen turvallisuussuunnitelma		66
Tavoitteet toiminta- ja taloussuunnitelmassa	100	97
Arviointikertomus	0	81
Mittarit toiminta- ja taloussuunnitelmassa	0	94
Ikäryhmittäisiä tavoitteita ja toimenpiteitä terveyttä edistävien ravitsemustottumusten lisäämiseksi	50	66
Toimenpiteet terveyserojen kaventamiseksi	100	93
Tasa-arvo ja yhdenvertaisuus	33	78
Kestävyystavoitteet	71	87

Paikallisen turvallisuussuunnitelman osalta ei ole tietoa saatavissa. Raportoinnissa tarkastellaan aiheen käsittelyä johtoryhmässä, hallituksessa tai valtuustossa, hyvinvointiryhmässä sekä lautakunnissa. Tietoa ei ole saatu myöskään siitä, onko tarkastuslautakunnan tekemässä arviointikertomuksessa arvioitu valtuustokauden aikana kihniöläisten hyvinvointi- ja terveystavoitteiden toteutumista.

Pohdinta:

Arviointikertomus

Tarkastuslautakunta on arvioinut hyvinvointi- ja terveystavoitteiden toteutumista arviointikertomuksessa vuodelta 2023. Arviointikertomus on valmistunut toukokuussa 2024.

Tavoitteiden toiminta- ja taloussuunnitelman kohdalla tarkoitetaan sitä, onko tavoitteita asetettu laajan hyvinvointikertomuksen tavoitteiden toteuttamiseksi.

Mittarit toiminta ja taloussuunnitelmassa tarkastelee sitä, onko vuoden 2023 talous- ja toimintasuunnitelmassa määritelty mittarit tai tunnusluvut, joilla seurataan väestön hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tavoitteiden toteutumista. Tästä ei ole saatu tietoa, eikä myöskään kunnan omista mittareista.

Pohdinta:

Taloussuunnitelmassa on asetettu tavoitteita ja mittareita hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi.

Ravitsemustottumuksen kohdalla selvitetään, onko kunnassa asetettu tavoitteita tai määritetty toimenpiteitä terveellisten ravitsemustottumusten edistämiseksi ikäryhmittäin. Kihniössä lasten ja nuorten terveyttä edistävät ravitsemustottumukset on määritetty, mutta ikääntyneiden osalta ei ole.

Pohdinta: Kihniön kunnan verkkosivuille on luotu vuoden 2022 Pirsote-hankkeen mallin mukaisesti elintapaohjauksen palvelupolut. Palvelupolkujen - ja tarjottimien kehittäminen jatkuu yhteistyössä

Pirkanmaan hyvinvointialueen Hyte-tiimin johdolla. Kuntalaisten elintapaohjauksen rakenteiden luomiseen on luotu myös elintapaohjauksen tarkistuslista. Elintapaohjauksen alla on tietoa ravitsemusasioista.

Sosioekonomisten **terveyserojen kaventamisen toimenpiteet** on huomioitu laajassa hyvinvointikertomuksessa sekä talous- ja toimintasuunnitelmassa.

Kihniössä on tehty toiminnallinen **tasa-arvosuunnitelma** sekä henkilöstöpoliittinen tasa-arvosuunnitelma, joka on osa laajempaa kokonaisuutta. Toiminnallista **yhdenvertaisuussuunnitelmaa** ja henkilöstöpoliittista yhdenvertaisuussuunnitelmaa ei ole tehty. Tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden käsittelystä valtuustossa ja kunnanhallituksessa ei ole saatu tietoa.

Pohdinta:

Kihniön kunnan henkilöstöpoliittinen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma on hyväksytty henkilöstöjaostossa 23.5.2017. Suunnitelmaa päivitetään vuonna 2024.

Kestävyystavoitteiden osalta Kihniössä toteutuu ruokahävikin vähentäminen, hankintojen ympäristövaikutukset, sosiaalisesti kestävä asuntotuotanto, väestörakenteen muutoksiin sopeuttaminen, matalahiiliseen yhteiskuntaan siirtyminen ja hiilipäästösten vähentäminen. Kunnassa ei toteudu luonnon monimuotoisuuden ja ekosysteemin suojelu eikä eriarvoisuutta vähentävä kaavoitus.

← Pisteet	Kihniö	Koko maa
Johtaminen	45	86
Johtamisvastuu hyvinvoinnin ja terveyden edistämisessä	80	92
Päätösten ennakoarviointi käytössä	0	68
Hyvinvointikertomuksen tavoitteet	0	85
Laaja hyvinvointikertomus	100	99

Kihniössä toteutuu hyvin **johtamisvastuu hyvinvoinnin ja terveyden edistämisessä**. Kunnassa on poikkihallinnollinen terveyden edistämisen työryhmä, terveyden edistämisen koordinaattori, ehkäisevän päihdetyön toimielin sekä järjestöyhteistyön koordinaattori. Ainoastaan kirjallinen päätös koordinaattorin tehtävistä puuttuu.

Päätösten ennakoarviointi ei ole käytössä Kihniössä. Kehitettävää on lautakuntapäätösten valmistelussa, ennakoarvioinnin käyttöönottamisessa tehdyistä päätöksistä sekä kirjallisista toimintaohjeista.

Hyvinvointikertomuksen tavoitteiden osalta kunnasta puuttui kestävä kehityksen huomioiminen, jonka vuoksi tulos on 0.

Hyvä tulos on saatu laajan **hyvinvointikertomuksen** osalta siitä, että se valtuusto hyväksyy valtuustokausittain.

Kihniössä toteutui hyvin seuranta ja tarveanalyysi. Johtoryhmässä seurataan kuntalaisten terveydentilaa, elintapoja, elämänhallintaa, väestöryhmien välisiä terveyseroja sekä asukkaiden koettua osallisuutta. Edellämainitut aiheet raportoidaan valtuustolle vuosittain.

 Pisteet	Kihniö	Koko maa
Voimavarat	88	78
Avustukset	75	77
Hyvinvointikoordinaattori	100	79

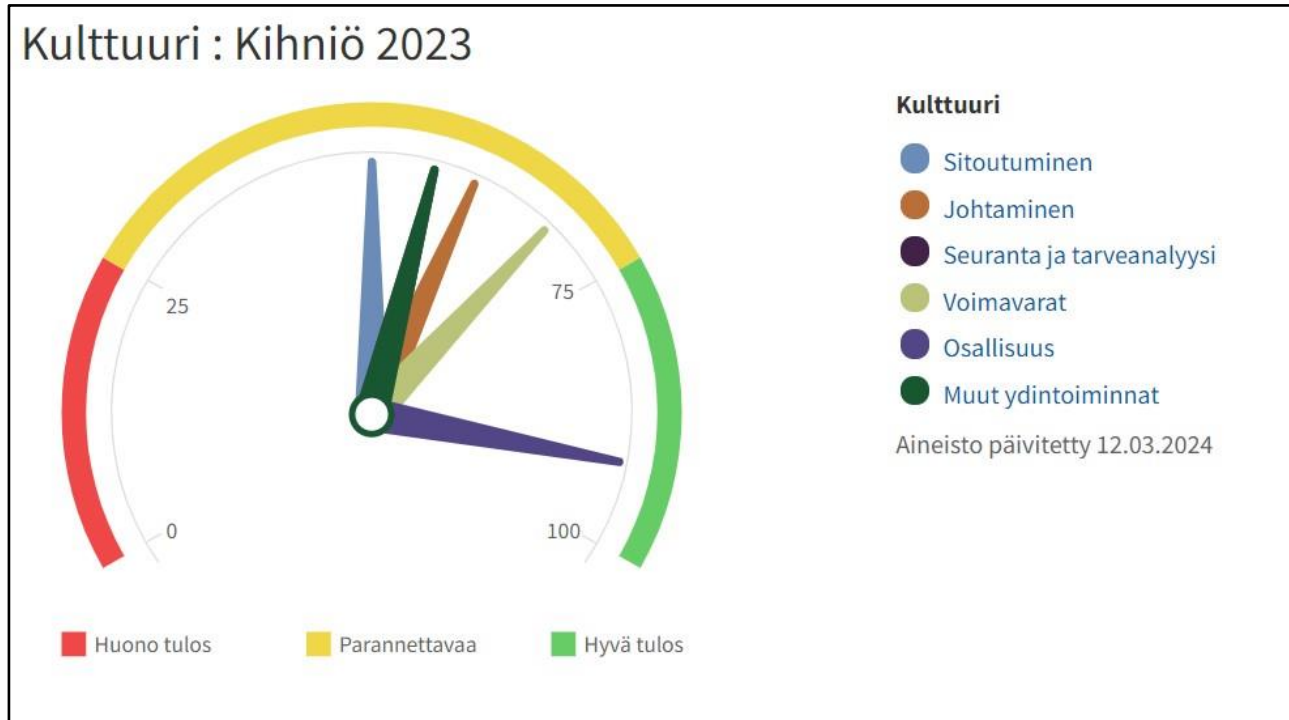
Kihniössä jaetaan **avustuksia** 94 €/asukas. Täydet 100 pistettä saa, kun avustuksen määrä on 102 € /asukas tai enemmän. Kihniössä toimi viime vuonna hyvinvointijohtaja maaliskuusta alkaen ja **hyvinvointikoordinaattori** tammikuusta kesäkuuhun.

 Pisteet	Kihniö	Koko maa
Osallisuus	46	77
Verkkosivuilla tarkasteltavissa	100	95
Kuntalaisfoorumeja	0	59
Palveluiden suunnittelu	17	74
Tavoitteet ja toimenpiteet määritetty	67	82

Kihniön **verkkosivuilta** löytyy laaja hyvinvointikertomus sekä kuvaus kuntalaisten osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksista ja -keinoista. Tulosten perusteella kehitystä tarvitaan **kuntalaisfoorumeiden** toteutuksessa, joissa lapset voivat vaikuttaa kunnan hyvinvointia ja terveyttä edistävään päätöksentekoon. Näitä ovat **lapsiparlamentti ja lasten kyselytunti**.

Palveluiden suunnittelussa hyvä tulos on saatu mahdollisuudesta vaikuttaa lautakuntapäätösten valmisteluun verkossa. Kehittämistä vaativa tulos on saatu asiakasraatien hyödyntämisessä, kokemus-asiiantuntijoiden hyödyntämisessä, mahdollisuudessa osallistua kunnan talouden suunnitteluun, yhteiskehittämisen periaatteessa, kuntalaisten osallisuusmahdollisuudessa hankintojen valmisteluun, seurantaan tai arviointiin.

Kihniössä **talous- ja toimintasuunnitelmassa on määritelty** kuntalaisten osallisuuden edistämisen tavoitteet ja kunnasta löytyy osallisuuden edistämisestä vastaava ryhmä. Kunnassa ei ole voimassa olevaa **osallisuusohjelmaa**.

Pisteet	Kihniö	Koko maa
Kulttuuri	64	71
Sitoutuminen	50	66
Johtaminen	60	72
Seuranta ja tarveanalyysi	56	66
Voimavarat	68	65
Osallisuus	92	78
Muut ydintoiminnat	56	82

Pisteet	Kihniö	Koko maa
Sitoutuminen	50	66
Ohjelmien käsittely luottamushenkilöhallinnossa	0	39
Ohjelmien käsittely johtoryhmässä	0	47
Yhteistyörakenteet	100	92
Kulttuurin edistäminen strategioissa	100	87

Luottamushenkilöhallinnossa ja johtoryhmässä ei ole käsitelty lakia kuntien kulttuuritoiminnasta, peruspalveluiden arviointia, kulttuuri ja/tai kirjastopalveluita, taide, kulttuuri ja moninainen Suomi:

Kulttuuripolitiikka, maahanmuuttajat ja kulttuurisen moninaisuuden edistämisen työryhmän loppuraporttia (OKM) eikä Kulttuuriperintö voimavarana kestäväille tulevaisuudelle ja hyvälle elämälle: Ehdotusta kulttuuriperintöstrategiaksi 2022–2030 (OKM).

Yhteistyörakenteista on saatu täydet pisteet. Kunnassa toimi poikkihallinnollisia sekä alueellisia rakenteita, joissa käsitellään hyvinvointia ja terveyttä edistävää kulttuuritoimintaa.

Kunnasta löytyy **kulttuuripalvelujen edistämiseen** liittyvät asiat kuntastrategiassa, hyvinvointia ja terveyttä edistävään kulttuuritoimintaan liittyvät asiat kuntastrategiassa, tavoitteita kulttuuritoiminnasta hyvinvointikertomuksessa sekä kulttuurihyvinvointisuunnitelma. Kunnassa on sovittu, mikä hallintokunta sekä nimetty henkilö koordinoi ja vastaa hyvinvointia ja terveyttä edistävästä kulttuuritoiminnan kokonaisuudesta.

← Pisteet	Kihniö	Koko maa
Johtaminen	60	72
Työnjako ja yhteistyö	100	85
Tavoitteet toiminta- ja taloussuunnitelmassa	100	86
Prosenttiperiaate	0	72
Tilojen käyttövuorot	50	69
Hyvinvointialueyhteistyö	50	49

Kihniössä on sovittu mikä **hallinnonala koordinoi** hyvinvointia ja terveyttä edistävää kulttuuritoiminnan kokonaisuutta sekä on nimetty vastuuhenkilö. Kihniössä kulttuuritoiminta kuuluu sivistys- ja hyvinvointiosastolle ja vastuuhenkilönä toimii hyvinvointijohtaja.

Kunnassa on myös määritelty **tavoitteet talousarviossa** lasten ja nuorten, työikäisten sekä ikääntyneiden kulttuuritoiminnasta, hyvinvointia ja terveyttä edistävästä sekä osallisuutta tukevasta taide- ja kulttuuritoiminnasta sekä vähemmistö- ja erityisryhmille suunnatusta kulttuuritoiminnasta.

Kunnassa ei ole tehty päätöstä rakentamiseen liittyvän taiteen **prosenttiperiaatteen** noudattamisesta ja/tai sovellettu sitä rakentamiseen liittyvissä investointihankkeissa tai asuinalueiden kaavoituksessa (esim. uudisrakennus-, peruskorjaus- ja väylähankkeet).

Kuntaan on tehty virallisesti hyväksytyt perusteet, joilla jaetaan **tilojen käyttövuoroja** kulttuuritoimintaan, mutta niitä ei ole kirjallisena.

Kihniössä on vakiintunut alueellinen yhteistyörakenne **hyvinvointialueyhteistyössä**, mutta hyvinvointialueen kanssa ei ole sovittu kulttuuritoiminnan järjestämisestä sosiaali- ja terveydenhuollon yksiköissä.

 Pisteet	Kihniö	Koko maa
Seuranta ja tarveanalyysi	56	66
Säännöllinen seuranta	75	92
Yhteenvedo hyvinvointikertomuksessa	50	65
Esittely luottamushenkilöille	50	65
Esittely johtoryhmälle	50	40

Kuntalaisten tyytyväisyyttä kaikkiin tai johonkin kulttuuripalveluihin **seurataan valtuustokausittain**. Taiteen perusopetukseen osallistuvien lasten ja nuorten määrää seurataan vuosittain.

Kuntalaisten tyytyväisyyttä kulttuuripalveluihin raportoidaan vuosittain kunnan **hyvinvointikertomuksessa** ja -suunnitelmassa ja esitellään luottamushenkilöille sekä johtoryhmälle. Taiteen perusopetukseen osallistuvien lasten ja nuorten määrää ei ole raportoitu hyvinvointikertomuksessa eikä esitelty luottamushenkilöille tai johtoryhmälle.

 Pisteet	Kihniö	Koko maa
Voimavarat	68	65
Taloudellinen tukeminen osallistumisen mahdollistamiseksi	50	81
Henkilöstö	100	44
Kirjastotilastot	72	65
Taloustiedot	50	70

Kihniössä asukkaat saavat taiteen perusopetusta **maksutta tai alennuksella**. Kulttuuritoimintaa on erikseen yli 65-vuotiaille. Myös aikuiselle on taiteen perusopetusta. Kunta on luonut työtilaisuuksia taiteilijoille ja kunta on kehittänyt kuntalaisten omaehtoista kulttuuri- ja kulttuuriperintötoimintaa. Kunnassa ei ole tarjolla vapaaoppilaspaikkoja eikä kunta järjestä tai tue taloudellisesti kulttuuriin osallistumisen kynnystä madaltavaa vertaistoimintaa. Kaikukorttia tai vastaavaa ei ole käytössä eikä tarjontaa tai virikkeitä ole lapsille ja nuorille. Kunta ei myöskään järjestä sähköisiä/digitaalisia palveluita tai sisältöjä.

Kunnassa on nimetty **yleisen kulttuuritoiminnan henkilöstö**.

Kirjastotilastojen suhteen on saatu hyvä tulos fyysisistä kirjastokäynneistä suhteessa asukkaisiin. Kihniössä oli 9,7 käyntiä/asukas. E-aineistokulut suhteessa asukaslukuun olivat 0,59 €/asukas. Tapahtumiin osallistujia oli 279hlöä/1000 asukasta. Kirjastoaineistokulut olivat 14,7 €/asukas. Lainaajien osuus oli 26 % ja yleisten kirjastojen saavutettavuus 81 %.

Kulttuurin käyttökustannukset olivat 132,0 €/asukas ka asiakaspalveluiden ostot ja avustukset 1,2 €/asukas.

 Pisteet	Kihniö	Koko maa
Osallisuus	92	78
Yhteistoiminta	100	71
Vaikuttamistavat	75	82
Kirjastojen tilat	100	82

Kihniössä toimii kulttuuritoimijoiden ja kunnan **yhteiskokous**, mutta ei kulttuuritoiminnan asiantuntijaelintä.

Pohdinta:

Kulttuuritoiminnan asiantuntijaelimenä toimii sivistys- ja hyvinvointilautakunta.

Kunnassa on tehty asukas-/asiakaskysely, palveluiden käyttäjiä on otettu mukaan kunnan toimielimiin sekä kuntalaisia on otettu mukaan kulttuuripalveluiden suunnitteluun/kehittämiseen (**yhteiskäyttäminen**).

Kihniön kunnan kirjasto tarjoaa tiloja kansalaistoimintaan ja siellä on varattavissa **maksuttomasti tiloja** yhdistyksille, järjestöille ja asukkaille.

 Pisteet	Kihniö	Koko maa
Muut ydintoiminnat	56	82
Kulttuuritoimintaa ryhmille	100	89
Päätösten vaikutusten ennakoarviointi	0	63
Kulttuurikasvatusta edistävät toimenpiteet	67	93

Kihniössä on otettu huomioon **kulttuuritoimintaa järjestettäessä** työttömät, opiskelun tai työelämän ulkopuolella olevat nuoret, paljon sosiaali- tai terveyspalveluita tarvitsevat kotona asuvat ikäihmiset sekä maahanmuuttajataustaiset. Kulttuuripalveluissa ei ole otettu huomioon erilaisissa laitoksissa asuvia asukkaita.

Kunnan kulttuuriviranhaltija ei ole osallistunut **päätösten vaikutusten ennakoarviointiin**.

Varhaiskasvatussuunnitelmassa on kirjattuna yhteistyön tavoitteet, rakenteet ja toimintatavat kulttuurista vastaavien tahojen kanssa. Lisäksi kunnassa on mahdollisuus harrastaa taidetta ja kulttuuria perusopetuksen yhteydessä (koulujen kerhotoiminta ja Harrastamisen Suomen malli). Vastauksella kunnassa ei ole ollut käytössä **kulttuurikasvatussuunnitelmaa**.

9 Hyvinvointisuunnitelman painopisteiden, tavoitteiden ja toimenpiteiden arviointi

Laajan hyvinvointikertomuksen 2021-2025 painopisteiksi valittiin:

- Terveellisten elintapojen edistäminen
- Osallisuus ja vaikuttaminen
- Turvallinen elinympäristö

TERVEELLISTEN ELINTAPOJEN EDISTÄMINEN

Tavoite	Toimenpiteet ja vastuutaho	Resurssit	Arviointimittarit	Toteutumisen
Lisätään lasten, nuorten ja perheiden ruokailoa ja parannetaan ruokatottumuksia	Kouluruokasuositukset Kouluruokakyselyt	Koulu, nykyiset resurssit neuvola, kouluterveyshuolto	Kouluterveyskysely tulokset	Toteutunut
	Kouluruokailusuunnitelma kuvataan oppilas-huoltosuunnitelmassa.	Koulu	toteutunut/ei toteutunut	Toteutunut
	Jatketaan aamupalan tarjoilua koulussa	Koulu	toteutunut/ei toteutunut	Toteutunut
Kannustetaan kuntalaisia oman terveyden hoitamiseen ja aktivoidaan liikuntapaikkojen käyttämisessä	Matalan kynnyksen tapahtumien tarjoaminen, Ohjattuja ryhmiä liikkumispaikkojen käytön aktivoimiseksi	Vapaa-aikatoimi Liikuntaneuvoja	Ohjattujen ryhmien tilaisuuksien määrä Liikkumisaktiivisuuden määrän seuranta	15 / nousut
	Elintapaohjaus rakenteiden luominen Pirsote mallin mukaisesti	Hyvinvointikoordinaattori Vapaa-aikaohjaaja Liikuntaneuvoja	Annettu elintapaohjaus määrä	29
	Koulun kerhotoiminnan jatkaminen	Kerhotoimintaan saatava hankeavustus	Toteutumaraportti	Toteutunut
Edistetään kuntalaisten mielenterveyttä ja mielenhyvinvointia	Jatketaan tunne- ja vuorovaikutustaitojen kasvatusta koulussa ja varhaiskasvatuksessa (hyvinvoiva koululainen-tunnit ja KAMU-tunnit) ja perheille	Koulu, varhaiskasvatus, nykyiset resurssit, neuvola	Toteutuneet oppitunnit ja ohjaukset/tapahtumat yms.	Toteutunut osittain

	Lisätään kulttuurihyvinvointia kuntalaisten arkeen ja järjestetään matalan kynnyksen osallistavia kulttuuritapahtumia	Kirjasto Vapaa-aikatoimi Yhtenäiskoulu	Toteutuneet tapahtumat	4
	Oppilaiden mielenterveyden tukeminen ja varhaisen puuttumisen vahvistaminen. Menetelmien käyttö (Lapset puheeksi ja IPC)	Oppilashuollon toimijat, IPC-koulutus	IPC koulutetut, IPC-ohjausten määrä	Kuuluu hv:lle
	Yhtenäiskoulun kulttuurikasvatus suunnitelman käyttöönotto	Koulu	Käytössä/ käytössä	Käytössä ei
Neuvokas perheteroimintamalli käytössä	Järjestetään perheille yhteisiä elintapaohjauksen tilaisuuksia	Oppilashuollon toimijat Hyvinvointikoordinaattori Vapaa-aikaohjaaja ja liikuntaneuvoja	Tilaisuuksien määrä ja osallistujat	Ei toteutunut

TURVALLINEN ELINYMPÄRISTÖ

Tavoite	Toimenpiteet ja vastuutaho	Resurssit	Arviointimittarit	Toteutumisen
Vähennetään päihdeongelmia	Luodaan kuntaan moniammatillisen ennaltaehkäisevän päihdetyön rakenteet	Ennaltaehkäisevä päihdekoordinaattori	Päihdetilastot Kasvatustilaisuuksien määrä	Ei toteutunut
	Kuvataan päihteiden käytön ehkäisy ja käyttöönpuuttuminen koulun oppilashuoltosuunnitelmissa	koulu, oppilashuolto	toteutunut / toteutunut	Toteutunut ei
	Lapset puheksimenetelmän käyttö aikuisille suunnatuissa päihdepalveluissa	Päihde- ja mielenterveyspalvelut	Toteutuu / toteutunut	Ei kuulu hv:lle

Kampanjoidaan kuntalaisille turvallisuuteen vaikuttavista tekijöistä	Pysy Pystyssä-kampanja	Hyvinvointikoordinaattori, Kaikki toimijat kunnassa	Kampanjatoimenpiteet Hyte-indikaattori Sotkanet 3959 (kaatumisiin ja putoamisiin liittyvät hoitajaksot 65 vuotta täyttäneillä verrattuna 10000 vastaavaan ikäiseen henkilöön.	Ei toteutunut
	Paloturvallisuus kotona	Yhteistyössä palo- ja pelastusviranomaisten kanssa eri toimijat	Kampanjatoimenpiteet	Ei toteutunut
	Vesillä liikkumisen turvallisuus	Hyvinvointikoordinaattori yhteistyössä yhdistysten kanssa	Kampanjatoimenpiteet	Ei toteutunut
	Heijastinkampanjat	Hyvinvointikoordinaattori Liikennetyöryhmä	Kampanjatoimenpiteet	Ei toteutunut
	Liikenneturvatyöryhmän kokouksissa esiteltyjen materiaalien hyödyntäminen	Liikennetyöryhmä	Tiedotuksen määrä ja toimenpiteet	Ei toteutunut

OSALLISUUS JA VAIKUTTAMINEN

Tavoite	Toimenpiteet ja vastuutaho	Resurssit	Arviointimittarit	Toteutumisen
Osallisuuden vaikutusmahdollisuuksien lisääminen koulussa ja varhaiskasvatuksessa.	Oppilaskuntatoiminnan vahvistaminen, varhaiskasvatuksessa osallistavien toimintamallien hakeminen	koulu, varhaiskasvatus	Oppilaskunnan toimintojen määrä, kokosten määrä	4 kokousta

	Oppilaskunnan kuuleminen lukuvuosisuunnitelmaa, kouluviihtyvyyden, järjestyssääntöjen, kouluruokailun, yhteisten tilojen ja koulun tapahtumien suhteen.	Koulu	toteutunut / ei toteutunut	Toteutunut osittain
	Kyselyiden hyödyntäminen suunniteltaessa lukuvuotta, tapahtumia jne.	Koulu	Kyselyiden määrä	Toteutunut osittain.
Toteutetaan nuorisovaltuuston ja vanhus- ja vammaisneuvoston kuulemistavat ja osallistaminen kunnan päätöksenteossa.	Lausuntopyynnöt, asioiden nostaminen toimielinten käsittelyyn		toteutunut / ei toteutunut	Toteutunut
Kuntalaisten osallistaminen	Kuntalaistilaisuudet, palautelomakkeen käyttöönotto kunnan nettisivuilla	Kunnan hallinto	käytössä/ei käytössä	Käytössä
	Koulun terveys- ja hyvinvointitietojen raportointi vanhemmille (kouluterveyskyselyt)	Rehtori, hyvinvointikoordinaattori, koulukuraattori, terveydenhoitaja	toetutunut/ei toteutunut	Toteutunut
Kuntalaisten digitaitojen parantaminen	Neuvonta ja opetustilaisuudet	Kirjasto Yhteistyökumppanit kuten Mukanetti	Tilaisuuksien määrä	Toteutunut 1kpl
Kunta pitää säännöllisesti yhteiskäyttämisen	Tehdään yhdessä - Meidän Kihniö yhdistys- ja järjestötapaamiset	Vapaa-aikatoimi Kehitysparkki Hyvinvointikoordinaattori	Tilaisuuksien määrä	Toteutunut 2kp

tilaisuuksia yhdistyksille, järjestöille ja yrityksille sekä paikallisille aktiivisille toimijoille	Järjestöyhteistyön ohje kuntaan laadittu	Vapaa-aikatoimi Hyvinvointikoordinaattori	Toteutunut/ei toteutunut	Ei toteutunut
---	--	---	--------------------------	---------------

OSA II HYVINVOINTISUUNNITELMA VUODELLE 2024

10 Hyvinvoinnin edistämisen erillisohjelmat ja -suunnitelmat

- Kihniön kunnan varhaiskasvatussuunnitelma
- Kihniön kunnan opetussuunnitelma
- Kihniön kunnan lasten - ja nuorten hyvinvointisuunnitelma 2024–2026
- Ikääntyneen väestön suunnitelma 2017–2025 (yta Parkano-Kihniö)
- Kihniön kunnan opiskeluhoitosuunnitelma (päivitetty 2023)
- Kihniön kunnan kotouttamissuunnitelma
- Kihniön kunnan tasa-arvo ja yhdenvertaisuussuunnitelmat
- Mieleenterveys- ja päihdesuunnitelma (yta Parkano-Kihniö)
- Pirkanmaan alueellinen hyvinvointisuunnitelma
- Pirkanmaan kulttuurihyvinvoinnin suunnitelma
- Pirkanmaan alueellinen ravitsemussuunnitelma
- Pirkanmaan terveyden edistämisen suunnitelma

11 Hyvinvointisuunnitelma

Vuosittainen hyvinvointisuunnitelma pohjautuu kunnassa hyväksytyyn laajaan hyvinvointisuunnitelmaan, joka on laadittu vuosille 2021–2025. Lisäksi suunnitelmaa ohjaa kuntastrategia, jonka kunnanvaltuusto on hyväksynyt joulukuussa 2021 ja joka ulottuu myös vuoteen 2025. Strategiassa on päätetty kunnan pitkänaikavälin tavoitteista ja arvoista, jotka ovat pohjana myös hyvinvoinnin suunnittelutyössä. Hyvinvointityötä ja -suunnittelua ohjaa lisäksi kunnan talousarvio vuodelle 2024. Se raa- mittaa niin palvelualueiden toimintaa kuin myös terveyden- ja hyvinvoinnin edistämisen toimintaa kunnassa.

Laajan hyvinvointikertomuksen 2021–2025 on nostettu kolme teemaa.

1. Terveellisten elintapojen edistäminen
2. Turvallinen elinympäristö
3. Osallisuus ja vaikuttaminen

Nämä teemat nousevat esiin myös suunnitelmassa vuodelle 2024. Suunnitelma täydentää ja tarken- taa laajan hyvinvointisuunnitelman tavoitteita ja toimenpiteitä.

Terveellisten elintapojen edistäminen

Tavoitteet	Toimenpiteet	Vastuutahot	Arviointimittarit
Aktivoidaan asukkaita liikunnan pariin	Järjestetään matalan kynnyksen ryhmiä	Hyvinvointijohtaja, vapaa-aikaohjaaja, järjestöt	Toteutuneet ryhmät
Ravitsemustietouden lisääminen	Luennot, materiaalit	Hyvinvointijohtaja, vanhus- ja vammaisneuvosto	Toteutuminen
Luontoliikunnan hyvinvointivaikutuksista kertominen	Luento/muu menetelmä (rastit tms.), liikuntaryhmät	Hyvinvointijohtaja	Toteutuminen
Hyvinvointiin yhteydessä olevista tekijöistä kertominen (uni, lepo, puhelimenkäyttö, päih-teet)	Luento/muu menetelmä/materiaalit	Kolmostien terveys, Pirha, hyvinvointijohtaja	Toteutuminen
Lisätään yhteistyötä eri tahojen kanssa kuntalaisten hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi	Tapaamiset, verkostot	Kunta, yhdistykset, yritykset, Pirha, Kolmostien terveys	Toteutuminen

Etsitään keinoja vaikuttaa lasten ylipainoon	Liikunnallisia odotustunteja, liikunnan lisääminen tunneilla, liikunnallista matalan kynnyksen välituntitoimintaa	Koulu	Toteutuminen
--	---	-------	--------------

Turvallinen elinympäristö

Tavoitteet	Toimenpiteet	Vastuutahot	Arviointimittarit
Liikennevalistus	Liikenneturvan pitämät tilaisuudet	Hyvinvointijohtaja, rehtori, päiväkodinjohtaja	Toteutuminen
Ilkivaltaan puuttuminen	Valvonta, kaikki puuttuu Tarjotaan tiettyä paikkaa nuorille viettää aikaa	Kaikki	Toteutuminen

Osallisuus ja vaikuttaminen

Tavoitteet	Toimenpiteet	Vastuutahot	Arviointimittarit
Asukasfoorumi	Luontoliikuntatapahtumien aikana voi keskustella kuntaa koskevista aiheista/pidetään foorumeita Puumilassa	Osastopäälliköt, luottamushenkilöt	Toteutuminen
Kulttuuriin osallistumisen madaltaminen	Kulttuuritapahtumia, kuten Luova Torstai jatketaan Wanhassa Puumilassa	Hyvinvointijohtaja	Toteutuminen
Kuntalaisten mahdollisuus kertoa omista näemyksistä ym.	Säännölliset kyselyt	Johtoryhmä	Toteutuminen

OSA III KÄSITTELY TOIMIELIMISSÄ

12 Suunnitelman käsittely ja suunnitelman laatijat

Kihniön kunnan hallintosäännön mukaan vastuu hyvinvoinnin ja terveyden edistämisestä kuuluu sivistys- ja hyvinvointilautakunnalle. Kunnan hyvinvointikoordinaattorina toimii hyvinvointijohtaja, joka on lautakunnan valmistelija, esittelijä ja sihteeri. Lautakunnan hyväksynnän jälkeen vuoden 2023 hyvinvointiraportti ja vuoden 2024 hyvinvointisuunnitelma viedään hyväksyttäväksi kunnanhallituksella ja kunnanvaltuustolle.

Vuoden 2024 suunnitelman laatimiseen ovat osallistuneet Kihniön kunnan hyvinvointiryhmän jäsenistä hyvinvointijohtaja Vilja Lankinen, kunnanjohtaja Petri Liukku, hallinto- ja talousjohtaja Kristiina Mäkelä, tekninen johtaja Henna Ala-Kurki, koulukuraattori Katri Toivonen, vapaa-aikaohjaaja Arttu Latvajärvi, vanhusneuvoston edustaja Leena Ojala sekä Kolmostien Terveystä palveluvastaava Sari Piirtola. Suunnitelmassa on hyödynnetty lapsi- ja perheasiainjaoston määrittämiä tavoitteita lasten ja nuorten terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseksi.

13 Suunnitelman hyväksyminen toimielimissä

Suunnitelma hyväksytty sivistys- ja hyvinvointilautakunnassa 7.5.2024, Kihniön kunnan hallituksessa 3.6.2024 ja Kihniön kunnan valtuustonkokouksessa 17.6.2024. PDF-versio löytyy Kihniön kunnan internetsivuilta osoitteesta www.kihnio.fi.